

Основою програмного забезпечення обох видів завдань при цьому є електронні таблиці *Microsoft Excel* і вбудована в них бібліотека різноманітних математичних, статистичних та інших функцій і можливостей, зокрема таких, як надбудова «Поиск решения» і «Анализ данных».

Розв'язування математичних задач із застосуванням електронних таблиць *Microsoft Excel*, на нашу думку, доцільно рекомендувати для розвитку та вдосконалення навичок самостійної навчальної діяльності і пізнавального інтересу студентів із математичних предметів.

Таким чином, педагогічні переваги доповнення традиційних засобів навчання використанням Excel не викликають сумнівів.

Література:

1. Жалдак М. І. Система підготовки вчителя до використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі / М. І. Жалдак // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2 : Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. – 2011. – №. 11. – С. 3-15. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_2_2011_11_3.

2. Раков С. А. Математична освіта: ком-петентнісний підхід з використанням ІКТ / С. А. Раков. – Харків : Факт, 2005. – 360 с.

3. Шамилев Т. М. Использование пакетов прикладных программ в математической подготовке инженеров-педагогов / Т. М. Шамилев, Д. Д. Гельфанова // Проблемы сучасної педагогічної освіти : Педагогіка і психологія. – Ялта : РВВ КГУ, 2009. – Вип. 23. – С. 83–89.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Жанна Кожухар

канд. пед. наук,

кафедра математики, інформатики та інформаційної діяльності

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Комплексна підготовка документознавців, яка спрямована на формування професійних знань, умінь та навичок документування, організації роботи з документами в професійній діяльності та надання інформаційно-комунікаційних послуг, вимагає професійного перегляду змісту освітніх програм з урахуванням напрямків формування інформаційно-комунікативної компетентності студентів-документознавців, організацію викладання дисциплін та навчальних курсів, в тому числі й документознавчого циклу. Це забезпечить цілеспрямовану підготовку сучасних бакалаврів-документознавців до майбутньої професійної діяльності.

В умовах нової освітньої парадигми, інформатизація освіти та використання сучасних засобів навчання, серед яких інформаційно-комунікаційні технології, які стають ключовими складовими при підготовки фахівців й виступають не тільки як

«метод швидкого і ефективного оволодіння дисципліною, що вивчається, а і як образ життя у сучасному світі, насиченому інформаційними технологіями» [3, с. 154].

На думку дослідників, що займаються проблемою розв'язання професійних та психолого-педагогічних проблем впровадження сучасних освітніх технологій в навчальний процес, саме ІКТ є універсальним прийомом пізнавальної та науково-дослідницької діяльності майбутнього фахівця. Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє посилювати інтелектуальні можливості та розвивати пізнавальні інтереси і мотиви до вивчення різних навчальних дисциплін, самостійно відбирати необхідні теоретичні знання й практичні засоби для розв'язання задач, прагнення до їх вдосконалення, формує вміння самоконтролю та самооцінки.

Так, на думку А. Ліпінської [3] використання ІКТ та виконання різноманітних видів діяльності на їх основі формують у майбутніх бакалаврів-документознавців необхідний рівень практичних умінь і навичок які є необхідними при роботі з документно-інформаційними потоками і масивами, при здійсненні інформаційно-аналітичної діяльності, пошуку та опрацюванні даних. Автором запропоновані напрями використання ІКТ в документознавстві, до яких належить використання прикладного програмного забезпечення (ППЗ), електронні словники та системи автоматичного перекладу, системи управління електронним документообігом, базами даних, мережеві технології тощо.

Однак, дослідниця обмежує використання ІКТ лише в процесі навчання студентів дисциплін інформаційно-комунікаційного циклу, що, на нашу думку, є необхідним, але недостатнім для формування інформаційно-комунікативної компетентності бакалаврів-документознавців.

Ю. Романишин, досліджуючи процес професійної підготовки документознавців до майбутньої професійної діяльності за допомогою ІКТ, зазначає, що найефективнішими формами впровадження засобів ІКТ в навчальний процес є лабораторні та практичні роботи, семінари, творчо пошукова та самостійна робота студентів, в свою чергу, засобами навчання мають виступати комп'ютерна техніка, засоби телекомунікації та засоби Інтернет-технологій. Крім того, у своїх дослідженнях, науковець наголошує на тому, що формування інформаційно-комунікативних компетентностей у майбутніх документознавців має два аспекти – загальноосвітній та професійний. Перший аспект пов'язаний з готовністю використовувати ІКТ в різних видах навчальної діяльності. Другий – з готовністю застосовувати ці технології в майбутній професійній діяльності, орієнтуватися в інформаційному просторі та оперувати інформацією відповідно до потреб сучасного ринку праці [5, с. 36].

Результатом впровадження ІКТ в навчальний процес є вміння застосовувати набуті вміння та навички для здійснення різних форм інформаційної діяльності за допомогою ІКТ у поточній навчальній та майбутній професійній роботі.

Ми погоджуємось з позицією дослідниці, що саме самостійна науково-дослідна діяльність студентів (загальноосвітній аспект) є найбільш ефективною при формуванні навичок роботи з ІКТ та забезпечує формування інформаційно-комунікативної компетентності документознавців, яка є компонентою професійного становлення майбутнього фахівця (професійний аспект).

Однак, слід зазначити, що використання ІКТ, відповідно до сучасних тенденцій розвитку освіти, слід починати вже з першого курсу навчання. Враховуючи сучасні

вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців, їх практичну спрямованість відповідно до європейських стандартів, дисципліни професійного циклу викладаються вже на перших курсах університету. Крім цього, практика у студентів починається з першого курсу, а отже, необхідність оволодіння професійними знаннями постає вже на самому початку отримання фаху.

Відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра з «Документознавство та інформаційна діяльність», сферою діяльності майбутніх документознавців є: окреслення інформаційної потреби; пошук інформації, ефективна робота з нею у всіх її формах (традиційній, друкованій, електронній); розробка, впровадження та забезпечення функціонування єдиного в організації технологічного процесу документування; робота з документною інформацією на основі використання сучасних автоматизованих технологій (складання, опрацювання й оформлення документів, реєстрація, облік руху, контроль виконання, довідково-інформаційна робота, зберігання); проектування, експлуатація і вдосконалення новітніх інформаційних технологій, що будуються на застосуванні комп'ютерної техніки; проектування й актуалізації баз і банків даних; удосконалення документної комунікації; підвищення результативності управлінської діяльності через підвищення ефективності керування документаційними процесами; одержання, використання, поширення і зберігання соціально важливої документованої інформації для досягнення мети інформаційних відносин тощо.

Аналіз наукових праць [1-5] свідчить, що якість викладання дисциплін професійного документознавчого циклу підвищується завдяки використанню сучасних інформаційних технологій, які впливають на зміст навчання та його результати. Особливого значення ІКТ набувають під час самостійної пізнавальної, науково-дослідної та творчої діяльності, що є актуальними формами організації навчального процесу в умовах інформатизації суспільства і спрямованості освіти на самостійність навчання студентів.

На нашу думку, організація навчально-пізнавальної самостійної роботи студентів при вивченні дисциплін документознавчого циклу з використанням інформаційних технологій можна організувати як систему, поділивши її на декілька етапів.

Перший етап використання організації самостійної роботи пов'язаний з формуванням мотиваційної складової використання ІКТ в освітній і професійній діяльності, й передбачає «прямий інформаційний моніторинг», який може бути реалізований через систематичний збір даних фахових публікацій, електронних каталогів бібліотек, персональних профілів та веб-сторінок вчених, документних ресурсів, баз даних, користування інформаційно-пошуковими й інформаційно-довідковими системами, як під частковим керівництвом викладача, так і самостійно, з метою оперативної їх діагностики та оцінки при підготовці до практичних та семінарських занять.

Студентам пропонуються завдання типу: складання бібліографічного списку, «інформаційний моніторинг» бібліотечних ресурсів, написання реферату-обзору. Результатом упровадження цих завдань є активізація прагнень майбутніх бакалаврів-документознавців до пізнання нового з використанням ІКТ, як передумови професійного розвитку і саморозвитку.

Вивчаючи прикладні аспекти використання можливостей інформаційного моніторингу в навчальному процесі підготовки фахівців документознавчої сфери О. Г. Кириленко [2] зазначає, що моніторинг як технологія безупинного спостереження за об'єктами інформаційного середовища з метою їхньої оцінки, аналізу і з'ясування можливості спрямованого впливу на подальше функціонування в даний час доволі широко застосовується різними документно-комунікаційними установами, а також постійно є складовою навчального процесу у підготовці фахівців документно-інформаційної сфери. Розвиваються різні форми інформаційного моніторингу у дослідженні інформаційних потоків, інформаційних технологій, контенту веб-ресурсів мережі Інтернет. інформаційний моніторинг дозволяє не тільки вивчати інформаційний контент мережі Інтернет, виконувати завдання інформаційного забезпечення навчальної, наукової діяльності, але і здійснювати концептуальні узагальнення, що розвивають сучасну теорію документознавства.

Ми погоджуємось з дослідницею в частині, що інформаційний моніторинг дозволяє вирішувати багато освітніх задач у вивченні дисциплін документознавчого циклу, оскільки в кожній з них необхідно аналізувати інформаційні ресурси, інформаційні продукти і послуги, роботу інформаційних установ. Зокрема, в процесі вивчення дисципліни документознавчого циклу за допомогою окремих можливостей інформаційного моніторингу, під час проведення практичних занять, студенти аналізували: інформаційні ресурси мережі Інтернет, інформаційно-аналітичну діяльність документно-комунікаційних установ; здійснювали моніторинг інформаційних продуктів і послуг Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, комплексно аналізували структуру публікацій фахових періодичних видань: «Вісника книжкової палати», «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія», тощо.

На другому етапі, який має на меті формування сукупності певних умінь й навичок щодо роботи з інформацією, перетворення отриманих даних – впроваджуються самостійні завдання на аналіз, моделювання певної інформації; її характеристику, організацію діалогу в мережі – використання електронної пошти, синхронних і перенесених на певний термін телеконференцій, вебінарів з певної теми курсу; написання письмового аналізу, роздумів-самоаналізу, творів, есе тощо.

Завдання які пов'язані із спілкуванням в формі телеконференції зі фахівцями або студентами інших груп або вузів щодо суті наукових феноменів, аналіз їх функцій, розробка варіантів їх визначення, здійснення порівняльного аналізу різних наукових позицій, обговорення лекцій, вже прочитаних або запланованих в списку розсилки групи, проведення Web-квестів з певної теми, забезпечують краще використання отриманої інформації в практичних цілях, розвивають вміння критичного мислення, аналізу, синтезу й оцінки інформації, формують елементи інформаційної культури майбутнього фахівця. Результатом виконання завдань є активне прагнення студентів пізнавати новий матеріал, вдосконалювати себе, розширювати власний фонд знань.

На третьому етапі самостійної роботи, доцільно впроваджувати завдання на створення певних підходів до розв'язання проблемної ситуації, прирощення соціально-актуальної інформації; які реалізуються через створення та ведення тематичних блогів, розробку web-сторінок, wiki-сторінок, візуалізацію інформації за допомогою інтелект-карт, розробку й упровадження спільних презентаційних проєктів тощо.

Завдання зі створення вікі-сторінок з відповідями на питання, які часто виникають, підказками та необхідними довідковими матеріалами, які створюються за допомогою гіперпосилань та необхідні сайти, створення й ведення блогів за професійним спрямуванням, створення інтелектуальних карт або карт знань для систематизації й узагальнення інформації з певної теми (наприклад при підготовці до курсових, дипломних і магістерських робіт) доцільно використовувати як індивідуальні навчально-дослідні завдання.

На нашу думку, головну роль в організації роботи студентів з використання ІКТ при викладанні дисциплін документознавчого циклу мають ті інформаційні технології, які відкривають студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, дають можливості для творчості, набуття та закріплення навичок, дозволяють реалізувати нові форми й методи навчання та спілкування. Навчити студентів використовувати можливості інформаційних технологій для самостійної роботи при вивченні професійних дисциплін – це складний і тривалий процес, який вимагає переорієнтації самостійної роботи студента з традиційної – простого засвоєння знань, формування умінь і навичок, досвіду творчої і науково-інформаційної діяльності – на розвиток внутрішньої і зовнішньої самоорганізації майбутнього фахівця, який здатний вибудовувати індивідуальну траєкторію самонавчання. Останнє особливо актуально у зв'язку з розвитком нових форм освітнього процесу: екстернату, дистанційного навчання, системи безперервної освіти.

Література:

1. Гончаренко І. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки документознавців / І. Гончаренко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/15356/1/Гончаренко.pdf>
2. Кириленко О. Г. Прикладні аспекти використання інформаційного моніторингу в системі підготовки документознавців / О. Г. Кириленко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2012. – № 2. – С. 65-68.
3. Ліпінська А. В. Інформаційно-комунікаційні технології у підготовці майбутніх документознавців / А. В. Ліпінська, О. В. Струтинська // Педагогічний процес: теорія і практика. – К., 2012. – Вип. 3. – С. 151–162.
4. Малик Г. Д. Професійні стандарти й компетентнісні профілі з документознавства та інформаційної діяльності: досвід західних країн / Г. Д. Малик // Вісник Книжкової палати. – 2010. – № 9. – С. 47–52
5. Романишин Ю. Л. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх документознавців-менеджерів / Ю. Л. Романишин // Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: матеріали Всеукраїнської наукової конференції, 07-08 жовтня 2012 року / наук. ред. О. Ю. Висоцький. – Дніпропетровськ: Свідлер А. Л., 2012. – С. 35-37.